

ЭКОНОМИКАҒА ҚЫСҚАША ШОЛУ

2019 ж. Ақпан айы

Өткен айдаң негізгі үрдістері (ж/ж):

- Жылдық инфляция нысаналы дәліз шегінде қалыптасты (4,8%)
- Metallургия өнеркәсібі екінші ай қатарынан теріс динамикамен сипатталады
- Көлік және байланыс қызметтерінде өсу қарқынының баяулауы байқалды
- Негізгі капиталға инвестициялық салымдардың өсуі қайта басталды
- Тұтынушылық шығыстары тұрақты өсімді көрсетуді жалғастыруда

I. ИНФЛЯЦИЯ

2019 жылғы ақпан айындағы инфляция 0,3% деңгейінде қалыптасты (өткен айға).

Азық-түлік тауарлар бағанының өсуі жалғасты және өткен аймен салыстырғанда 1,5% - ды құрады. Негізгі үлес жеміс-жидектер мен көкөністер, нан өнімдері және жармалар, ет сияқты тауарлар топтарына тиесілі. Жеміс-көкөніс және ет өнімдері бағасының өсуі көбінесе маусымдық фактормен және нан өнімдеріне-сұраныстың ұлғаюына байланысты болды.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлардың бағасы алдыңғы аймен салыстырғанда 0,3%-ға өсті. 2018 жылдың екінші жартысында теңгенің айырбас бағамының әлсіреуіне байланысты киім мен дәрі-дәрмек бағасының өсуі азық-түлік емес тауарлардың инфляциясына жоғары қысым көрсетті. Бұл өсім нарықтағы ұсыныстың артығымен байланысты көмір мен бензин бағаларының төмендеуімен өтелді.

2019 жылғы ақпан айында **ақылы қызметтердің** бағалары мен тарифтері 1,3% - ға төмендеді. Бұл реттелетін қызметтерге, бірінші кезекте, жылу энергиясына (7,2% - ға), сумен жабдықтауға (5,6% - ға), кәрізге (5% - ға), электр энергиясына (3,3% - ға), қоқыс жинауға (3,1% - ға), газбен жабдықтауға (2,4% - ға) тарифтердің төмендеуімен байланысты болды.

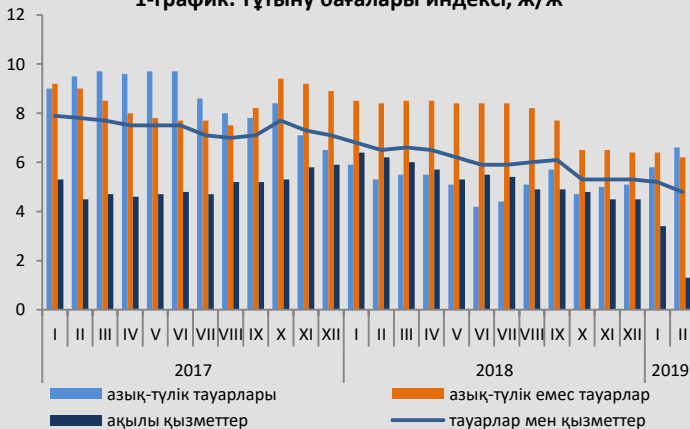
Жылдық инфляция 2019 жылдың ақпан айында 4,8% құрады. 2018 жылдың қаңтарымен салыстырғанда азық-түлік тауарлары 6,6% - ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлар 6,2% - ға, ал қызметтер 1,3% - ға қымбаттады.

Халықтың бір жылдан кейін күтіліп отырған инфляцияға қатысты жауаптарының нәтижелері бойынша **инфляциялық күтулер** 2019 жылдың қаңтарда өзгеріссіз қалды және 4,7% - ды құрады, бұл ағымдағы инфляцияның төмен нәтижеде сақталуымен байланысты.

Сұралғандардың 73,4 % - ы 2019 жылдың бірінші тоқсанында бағалар ағымдағы қарқынмен өседі деп санайды. Баға тез өсетін болады деп есептейтіндердің үлесін ұлғайғанын атап өткен жөн.

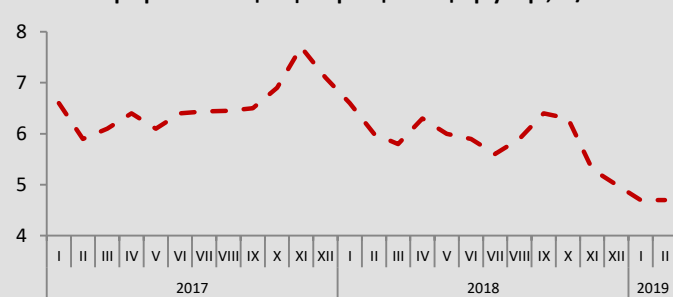
Ұлттық Банктің болжамдары бойынша 2019 жылы жылдық инфляция 4-6% нысаналы дәліз ішінде сақталады.

1-график. Тұтыну бағалары индексі, ж/ж

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

2-график. Халықтың инфляциялық күтулері, ж/ж

3-график. ҚР экономикасының нақты секторы кәсіпорындарының инфляциялық күтулері, %

ҚР ҰБ деректері бойынша

II. ІШКІ ЖАЛПЫ ӨНІМ

(алдыңғы жылдың тиісті кезеңіне %-бен)

ҚР ҰЭМ СК алдын ала деректері бойынша **туынды ІЖӨ көлемі** 2018 жылы бойынша нақты көрсеткіші 4,1%-ға ұлғайып 58,8 трлн. теңгені құрды.

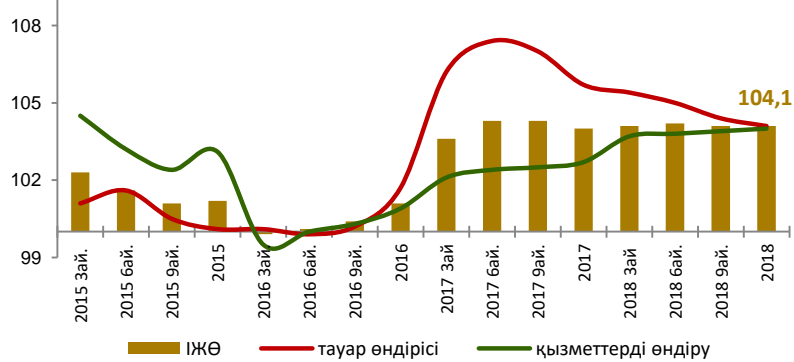
2018 жылы бойынша ІЖӨ-нің өсуі экономиканың барлық секторларында оң динамикамен қамтамасыз етілді. ІЖӨ өсуіне негізгі үлесті тау-кен өнеркәсіп көлемінің (4,6%-ға), өңдеуші өнеркәсіп (4,0%-ға), көтерме және бөлшек сауда (7,6%-ға), көлік және қоймаға жинау (4,6%-ға), жылжымайтын мүлікпен операциялар (2,7%-ға) көлемінің ұлғаюы болды.

ІЖӨ түпкілікті пайдалану әдісі бойынша 2018 жылдың 9 айы қорытындысы бойынша **4,1%-ға** өсті.

ЖІӨ-нің өсуіне негізгі үлес таза экспорт пен жалпы капиталдың қалыптасуы есебінен болды, бұл әлемдік тауар нарықтарындағы баға жағдайының жақсаруына және негізгі капиталдың жинақталуына байланысты.

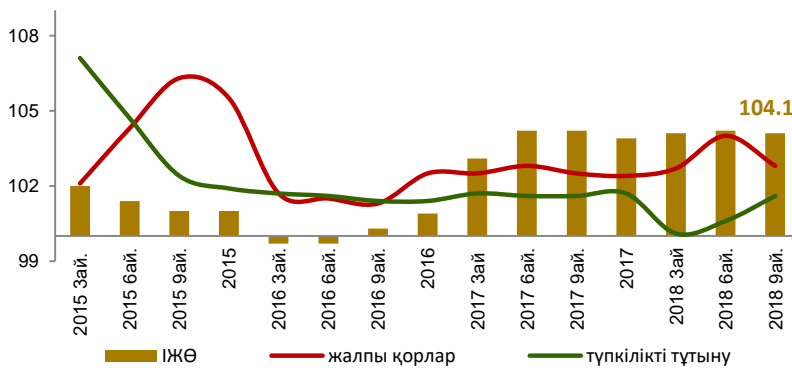
Үй шаруашылық шығыстарының өсуі тұтынушылық несиелердің өсуіне, сондай-ақ инфляциялық процестердің баяулауына байланысты болды.

4-график. Өндіріс әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

5-график. Түпкілікті пайдалану әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

III. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИНДИКАТОР

2019 жылдың қаңтар-ақпан қорытындысы бойынша **қысқа мерзімді экономикалық индикатор*** 103,6% құрады.

Көрсеткіштің өсу қарқынын жеделдету шикі мұнайды өндіру мен көтерме сатуды ұлғайту есебінен **тау-кен өнеркәсібінде** өсумен, **ауыл шаруашылығындағы** оң динамикамен, сондай-ақ **құрылыс секторындағы** өсімді қалпына келтірумен қатар жүрді.

Сондай-ақ, көрсеткіштің өсуіне машиналар мен жабдықтарды сатып алу, сондай-ақ газ құбырларының бірінде компрессорлық станцияны салу шеңберінде **инвестициялардың** артуы оң әсер етті.

Металлургия өнеркәсібі өндірісінің көлемінің төмендеуі нәтижесінде **өңдеуші өнеркәсіп** тежеуші әсер етті.

6-график. Қысқа мерзімді экономикалық индикатор

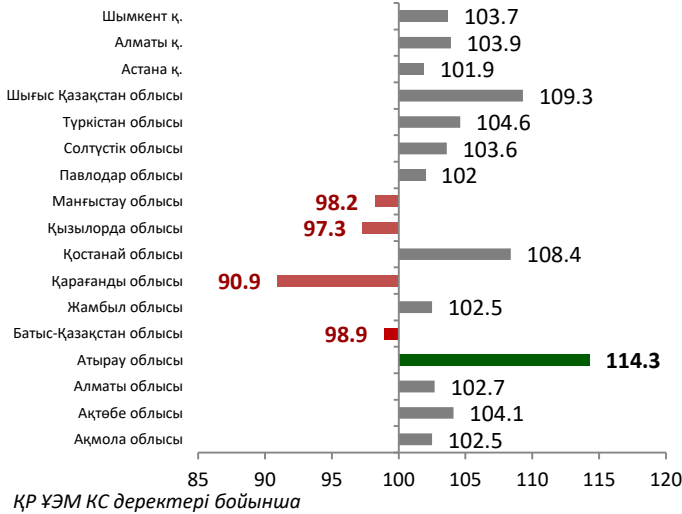

жылдың басынан бастап тиісті кезеңге дейінгі, %-пен

* - экономиканы дамыту үрдістерін сипаттайды және базалық салалар: ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп, құрылыс, сауда, көлік және байланыс бойынша шығару индекстерінің өзгеруіне негізделеді. ІЖӨ көлеміндегі осы салалардың үлесі 63-64%-ды құрайды.

7-график. ҚР өңірлері бойынша қысқа мерзімді экономикалық индикатор, ж/ж %-бен

Қысқа мерзімді экономикалық индикатордың максималды мәні аймақтық деңгейі бойынша (ҚЭИ) **Атырау облысы** көрсетті. Бұл өсу шикі мұнайды өндіру мен көтерме сауда көлемінің ұлғаюына, сондай-ақ көліктік қызмет көрсету мен құрылыстың жақсы көрсеткіштеріне байланысты болды. Байланыс қызметтерінің қысқаруы бұрынғысынша шектеулі ықпал етеді.

ҚЭИ-ң ең үлкен төмендеуі **Қарағанды облысында** орын алды, бұл өнеркәсіпте өндіріс көлемінің азаюына: шойын, алмаспайтын болат, жазық болат және оқшауланған сым өндіруі әсер етті.

Қызылорда және Батыс Қазақстан облыстарында ҚЭИ-ң төмендеуі, ең алдымен, өнеркәсіпте өндіріс көлемінің, атап айтқанда, шикі мұнай және газ конденсатын өндіру көлемдерінің төмендеуіне байланысты.

Маңғыстау облысында ҚЭИ-ң төмендеуі өнеркәсіпте, құрылыс, сауда және байланыс көлемінің төмендеуіне байланысты.

IV. ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗГІ САЛАЛАРЫ БОЙЫНША ШОЛУ

2019 жылдың қаңтар-ақпан айлары бойынша **өнеркәсіп өндірісінің** көлемі 2,7%-ға артты. Өнеркәсіп өндірісінің өсуі еліміздің 13 өңірінде байқалды.

Тау-кен өнеркәсібіндегі өсім 6,3%-ды құрды, бұл Қарағанды облысындағы көмір мен лигнит, сондай-ақ Қызылорда облысындағы шикі мұнайды өндірудің төмендеуі нәтижесінде 2019 жылдың қаңтар айымен салыстырғанда біршама төмен. Тау-кен өнеркәсібінің өсуіне оң үлесін кен орындарында шикі мұнайды (4,3%-ға) және табиғи газды (5,4%), сондай-ақ металл кендерін (13,8%) өндіру тигізді.

Өңдеу өнеркәсібі өндіріс көлемінің төмендеуін жалғастыруда, өндіріс 2,1% -ға төмендеді. Төмендеудің айтарлықтай үлесін металлургия өнеркәсібі (төмендеу 9,6%-ға), негізгі фармацевтикалық өнімдерді өндіру (2,1%), темекі өнімдері (24,5%). Оң үлесін азық-түлік өндірісінің артуы (өсім 1,5%), кокс және мұнай өнімдерін өндіруі (4,9%) және машина жасау (9,5%) әсерін тигізді.

Көліктің барлық түрлерімен жүк айналымы оң динамика сақталған, 2019 жылдың қаңтар-ақпан айларында өсім 2,9% -ды құрады. Өнеркәсіптің өсуіне оң әсерін теміржол (2,7%-ға өсім), автомобиль (6,0%) және мұнай құбырлары (1,2%) көліктерінің қызметтері қамтамасыз етті. Жолаушылар айналымы теміржол мен автокөлік жолдары мен қалалық көліктердің өсуі нәтижесінде 3,5%-ға өсті.

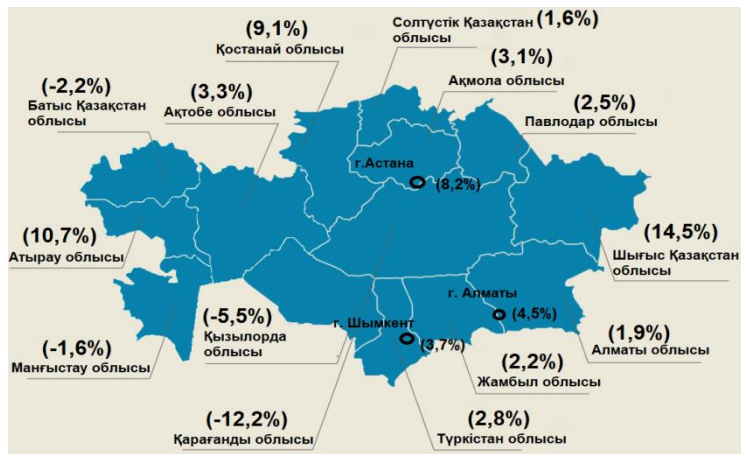
Құрылыс саласы қаңтар айындағы төмендеуден кейін өсім көрсетті, 2019 жылдың қаңтар-ақпан айларында өсім 2,0% құрады. Құрылыс жұмыстарының ең үлкен көлемі елдің көліктік-логистикалық инфрақұрылымын дамыту (автомобиль жолдарын, жолдарды, теміржолдарды, көпірлер мен тоннельдерді салу) бойынша жүргізілді. Өндірістік объектілер мен инженерлік құрылыстарды салу және жөндеу бойынша жұмыстардың айтарлықтай көлемі жүргізілді. Құрылыс жұмыстарының максималды өсуі Түркістан облысында байқалды (1,3 есе өсті). Төмендеу Астана, Шымкент қалаларында және Ақмола, Шығыс-Қазақстан, Солтүстік-Қазақстан, Қызылорда, Маңғыстау, Павлодар облыстарында байқалды.

Ауыл шаруашылығы өндіріс көлемінің ұлғаюын көрсетті, бұл өсім 3,6% құрды. Өнеркәсіптегі өсімнің негізгі қозғаушы күші мал шаруашылығы (3,8%-ға өсім) болып табылады, бұл малдың және құстың тірі салмақта сойылу және де сиыр сүті мен тауық жұмыртқасының көлемінің ұлғаюына байланысты. Сонымен бірге өсімдік шаруашылығы өнімдерінің көлемі өзгеріссіз қалды.

Тауарлар мен қызметтерді сату көлемі 2019 жылдың қаңтар-ақпанында 7,6%-ға өсті. Нақты ақшалай табыстың өсуіне, сондай-ақ тұтынушылық сұраныстың өсуіне байланысты бөлшек тауар айналымының өсуі 4,0%-ды құрады. Көтерме сауданың 8,4%-ға өсуі азық-түлікке жатпайтын тауарлар, оның ішінде шикі мұнай мен металдар сату көлемінің артуымен байланысты болды.

Байланыс саласы 2019 жылдың қаңтар-ақпан айларында 0,5%-ға өсті. Интернет қызметтері, сондай-ақ телекоммуникация қызметтері байланыс саласында ең танымал түрлері болып қала береді.

1-сурет. ҚР өңірлері бөлігіндегі өнеркәсіптік өндіріс индексі, ж/ж

V. НЕГІЗГІ КАПИТАЛҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Инвестициялық белсенділік өткен айда төмендегеннен кейін, күрт өсті. 2019 жылдың қаңтар-ақпанында өсім 4,2% құрады (8-кесте).

2018 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда инвестициялар кен өндіру өнеркәсібіне 18,3%-ға, жылжымайтын мүлікпен операцияларға 26,9%-ға, көлікке 7,4%-ға және ауыл шаруашылығын дамытуға 56,4%-ға өсті. Қаражаттың көп бөлігі оны өңдеуге емес, мұнай өндіруге бағытталатын үрдіс сақталады. Осы себептен екінші ай бойы өңдеу өнеркәсібіне жіберілетін инвестициялар теріс динамикамен сипатталатын себептердің бірі.

Барлық инвестициялардың жалпы көлеміндегі инвестициялардың елеулі үлесі өнеркәсіпке (үлесі 69% - ға тең), жылжымайтын мүлікпен жасалатын операцияларға (12%), көлік және қоймалауға (8%) және ауыл шаруашылығына (3%) жіберіледі. Инвестициялардағы ең төмен үлесі мемлекеттік басқару мен қорғаныс алады (0,1%).

Барлық инвестициялардың 41,7% - ы ғимараттар мен құрылыстарды салу және күрделі жөндеу жұмыстарына, 30% - ы машиналар мен жабдықтарға, 28,3% - ы өзге шығындарға бағытталғанын атап өткен жөн. Аталған қаражаттың басым бөлігі (30% - дан астам) негізінен Атырау облысында жүгінеді.

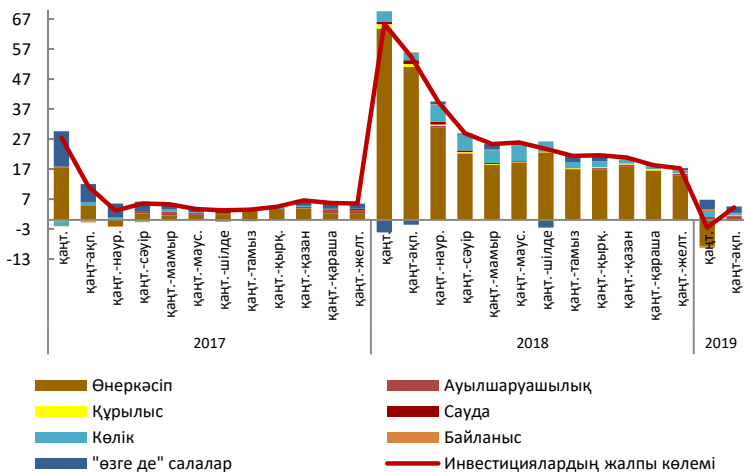
Негізгі капиталға инвестициялардың шамамен 38,3% шикізаттық емес секторға (мемлекеттік бюджеттен инвестицияларды қоспағанда) жіберілді.

Инвестициялардың жалпы көлеміндегі ішкі инвестициялар үлесі 63,9%, сыртқы инвестициялар – 36,1% құрады.

Инвестициялардың басты көзі бұрынғысынша кәсіпорындардың меншікті қаражаты болып қалуда (9-кесте).

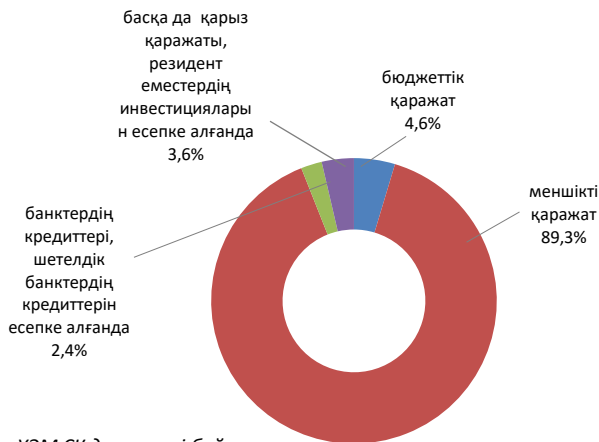
Анықтама: 2018 жылғы 4 тоқсанда Ұлттық банк жүргізген экономиканың нақты секторы кәсіпорындарына сауалнама жүргізу нәтижелері бойынша айналым және/немесе негізгі құралдарды қаржыландыруды жүзеге асыруды шектейтін негізгі факторлардың арасында респонденттер қаржы қаражатының жетіспеушілігін, басқа кәсіпорындар тарапынан нарықтық бәсекелестікті, өнімге сұраныстың жеткіліксіздігі мен пайданың жеткіліксіздігін атап өтті (10-кесте).

8-график. Салалар тұрғысынан негізгі капиталға инвестициялар, ж/ж

ҰЭМ СК деректері бойынша

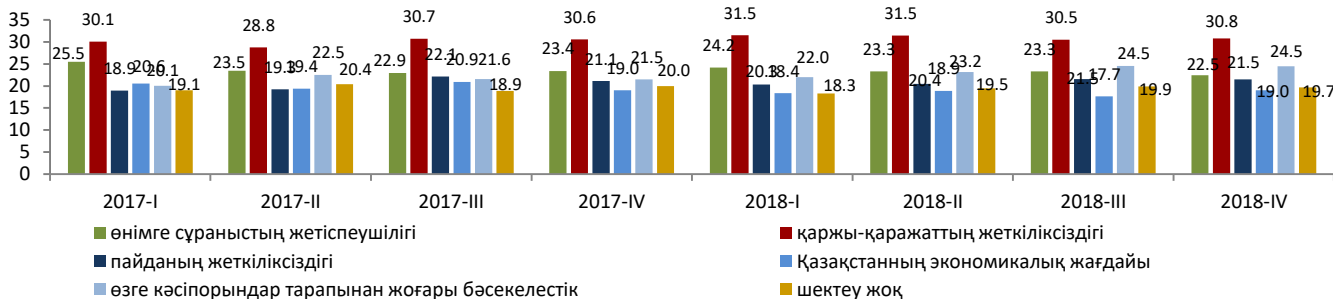
9-график. Негізгі капиталға қаржыландыру көздері бойынша инвестициялар

ҰЭМ СК деректері бойынша

жауаптар %-бен

10-график. Кәсіпорындарды қаржыландыруды жүзеге асыруды шектейтін негізгі факторлар

ҚР ҰБ деректері бойынша

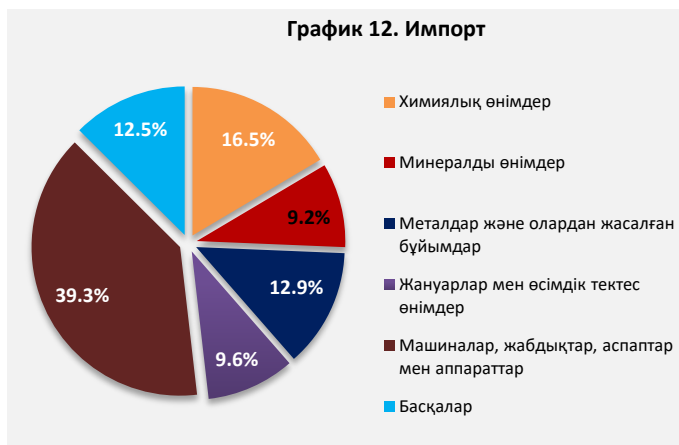
VI. Сыртқы сауда айналымы

2019 жылдың қаңтар айы бойынша сыртқы сауда айналымы 19,9%-ға өсті, оның ішінде экспорт 28,7%-ға, импорт 3,1%-ға ұлғайды. Экспорттың құрылымында бұрынғыдай барынша көп 70% - дан астам үлесі минералды өнімдерге тиесілі, олардың экспорты 45%-ға өсті. Экспорттың өсуі елімізде шикі мұнайды өндірудің өсуіне байланысты болды (2018 жылдың қаңтар айымен салыстырғанда мұнай өндірісі 5,3%-ға өсті). Экспорт құрылымында жануарлар мен өсімдік өнімдері (24,9 %-ға), құрылыс материалдары (21,0%-ға), химия өнеркәсібінің өнімдері (30,9%-ға), аяқ киім, галантереялық бұйымдар (50,8%), машина және жабдықтар (5,6%-ға) және өзге де тауарлар топтары (6,8 есе) айтарлықтай өсті. Сонымен қатар экспорт өзгеріссіз қалған ағаш және орман өнімдерінен өзге тауарлар тобы бойынша экспорттың төмендеуі байқалды.

ЕО елдері (үлесі 46,7%), Қытай (үлесі 13,7%), ТМД елдері (үлесі 14,2%) экспорттың негізгі бағыты болып табылады, олардың ішінде кеден одағы елдерінің үлесі 7,7%.

Жоғары тұтынушылық белсенділік аясында импорт құрылымында жеңіл өнеркәсіптің негізгі тауар топтары бойынша соның ішінде аяқ киім, бас киімдер, галантереялық бұйымдар (97,4%), терілер (42,6%), тоқыма бұйымдары (28, 8%) бойынша өсім байқалды. Сонымен қатар химия өнеркәсібінің өнімі (өсу 19,9%) машина, жабдық құралдар мен құрылғылар (өсу 2,7%), металдар мен олардан жасалған бұйымдар (өсу 9,6%), импорты ұлғайды. Ағаш және ағаштан жасалған өнімдер (78,1% -ға), отын-энергетикалық өнімдер (55,3%) және жануарлар мен өсімдік өнімдерінің (6,3% -ға) төмендеуі байқалды.

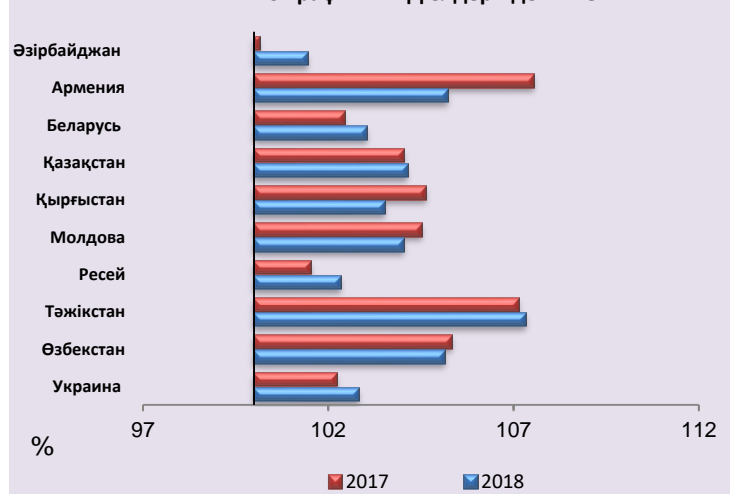
Тауарлардың негізгі импорты кеден одағының елдеріне (үлесі 41,9%), ЕО елдеріне (үлесі 16,2%) және Қытайға (үлесі 17,0%) тиесілі.

ҰЭМ СК деректері бойынша

VII. ТМД елдеріндегі ІЖӨ

13-график. ТМД елдеріндегі ІЖӨ

2018 жылдың қорытындысы бойынша өнеркәсіп секторының, инвестициялар мен қызметтердің өсуіне байланысты Тәжікстанда экономиканың ең жоғары өсу қарқыны белгіленді.

Экономикалық өсу қарқынының баяулауы ауыл шаруашылығы мен тау-кен өнеркәсібінде төмендеу аясында Арменияда, өнеркәсіп өндірісі көлемінің қысқаруына байланысты Қырғызстанда және Өзбекстанда тіркелген. Ресей Федерациясында, Беларусьте және Қазақстанда бірқалыпты жеделдету байқалды.

VIII. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық
(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

2018 жылдың желтоқсанында жұмыспен қамтылған халықтың саны 2%-ға өсіп 8704 мың адамды құрады (экономикалық белсенді халықтың 95%). 2019 жылдың ақпан айында жұмыспен қамтылған халық саны 8738,8 мың адамды құрады (жыл басынан өсім 0,4%-ға)

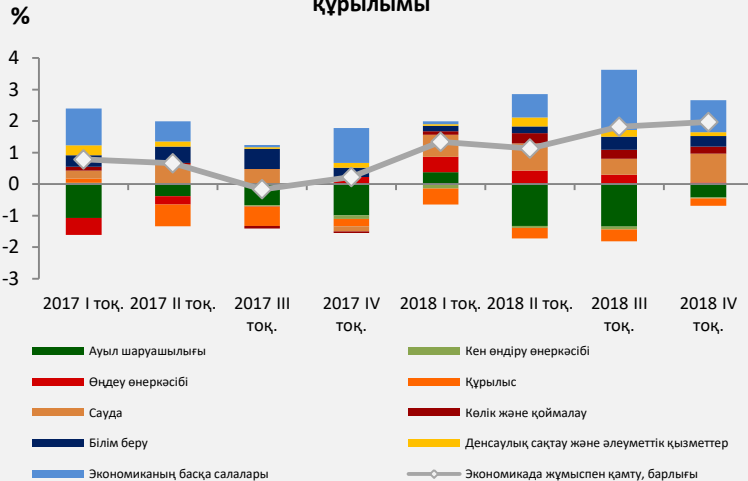
Экономиканың салалары бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың саны көтерме және бөлшек саудада 5,9%-ға, денсаулық сақтауда 2,1 %-ға, білім беруде 2,8%-ға өсті. Сондай-ақ өнеркәсіптік сектордың тұрақты өсуі аясында өңдеу өнеркәсібінде 0,8%-ға және көлік және қоймалауда 3,1%-ға өсуі байқалды. Жұмыспен қамтудың төмендеуі тау-кен өнеркәсібінде, ауыл шаруашылығында және құрылыс саласында байқалды.

Жұмыспен қамтылған халықтың 15,9 %-ы саудада, 14,1 %-ы ауыл шаруашылығында, 12,6%-ы білім беруде, 12,7 %-ы орналасқан.

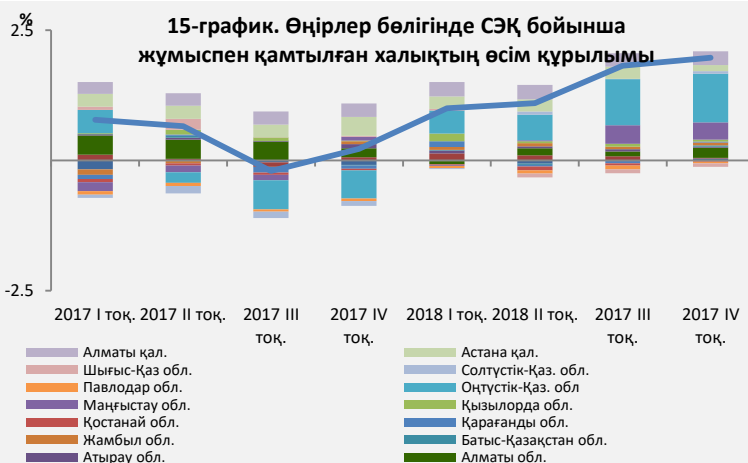
Өңірлер бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың негізгі ұлғаюы Манғыстау облысында (10,2%-ға өсті), Алматы (2,5%-ға) және Астана (2,0%-ға) қалаларында байқалды.

2019 жылдың ақпанында жұмыссыздық деңгейі 4,8% құрады (2014-2017 жылдар аралығында жұмыссыздық деңгейі орташа алғанда 5% болды). Жұмыспен қамту органдарында ресми тіркелген жұмыссыздар саны 131,8 мың адамды құрады (жұмыс күшінен 1,4%).

14-график. ЭҚТ бойынша жұмыспен қамтылған халықтың өсім құрылымы

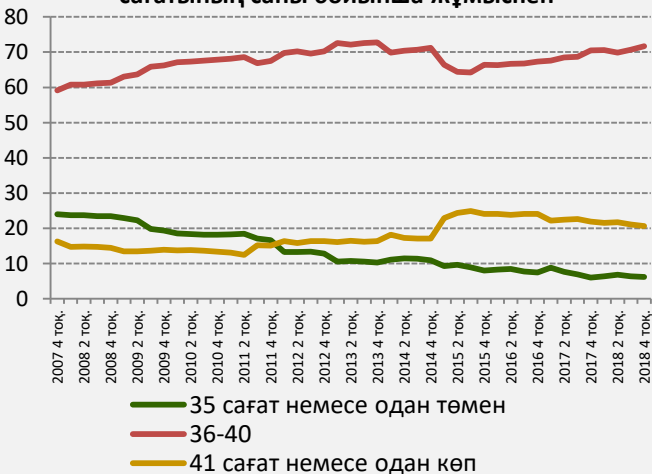

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

16-график. Бір аптада нақты жұмыс істеген сағатының саны бойынша жұмыспен

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

2018 жылдың төртінші тоқсанында бір аптада нақты жұмыс істеген сағатының саны 35 сағат және одан аз құрайтын жұмыспен қамтылған халықтың үлесі өткен тоқсандарға қарағанда төмендеуін жалғастырды. 2018 жылғы төртінші тоқсанында аталған қызметкерлердің үлесі жұмыспен қамтылған халықтың жалпы санының 6,2%-ын құрады.

Сонымен қатар, бір аптада 41 сағаттан астам жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі 2015 жылғы бірінші тоқсандағы аздаған өсуден кейін, салыстырмалы түрде төмендеу деңгейде – 20,6%-бен сақталуда.

Бір аптада 36 сағаттан бастап 40 сағатқа дейін нақты жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі басым болып қалуда. 2018 жылғы төртінші тоқсанында үлесі 71,7% болды.

IX. Жалақы және еңбек өнімділігі

(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

2019 жылдың ақпан айында Статистика комитетнің алдын ала деректері бойынша бір қызметкердің орташа айлық номиналдық жалақысы 11%-ға ұлғайып, 166,7 мың теңгені құрады.

Номиналды жалақы 2018 жылдың төртінші тоқсанында 7,5%-ға, нақты жалақы 2,1%-ға өсті, ал 2018 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында номиналды жалақы – 8,4%-ға және нақты жалақы 2,3%-ға өсті.

Халықтың жан басына шаққандағы нақты ақшалай табыстары Статистика комитетінің алдын ала деректері бойынша 2019 жылдың қаңтар айында 5,1%-ға ұлғайды.

Салалар бөлігінде 2018 жылғы 4-тоқсанда өсім әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласында (16,4%-ға), қаржы және сақтандыру ісінде (9,6%-ға), ауыл шаруашылығында (8,2%-ға), тау-кен өндірісінде (2,4%-ға), өңдеу өндірісінде (6%-ға) тіркелді. Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтерде (2,8%-ға), жылжымайтын мүлікпен операцияларда (1,6%-ға) және құрылыста (0,9%-ға) төмендеу байқалды.

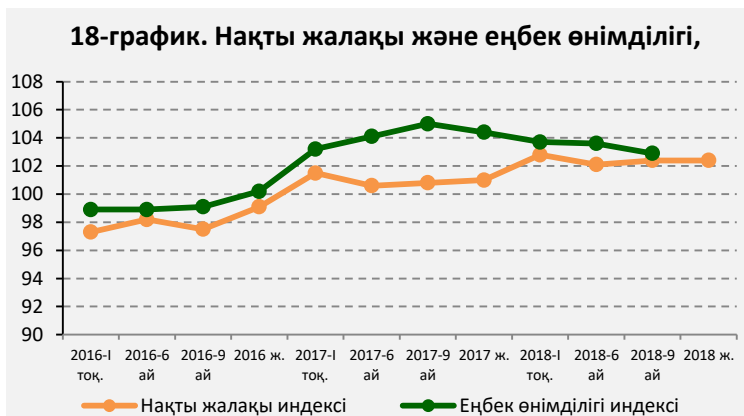
2018 жылғы 4-тоқсанда өңірлер бөлігінде номиналдық жалақының ең жоғарғы мәні Атуырау облысында (320,5 мың теңге), ең төменгі мәні – Түркістан облысында (109,7 мың теңге) тіркелді.

2018 жылдың 9 ай қорытындысы бойынша экономикадағы еңбек өнімділігі 2,9%-ға өсті. Салалар бөлігінде ең көп өсім құрылыста (9,9%-ға), ауыл шаруашылығында (7,9%-ға), өнеркәсіпте (3,5%-ға өсті), көлікте (2%-ға) және қаржы және сақтандыру саласында (3,3%-ға) байқалды.

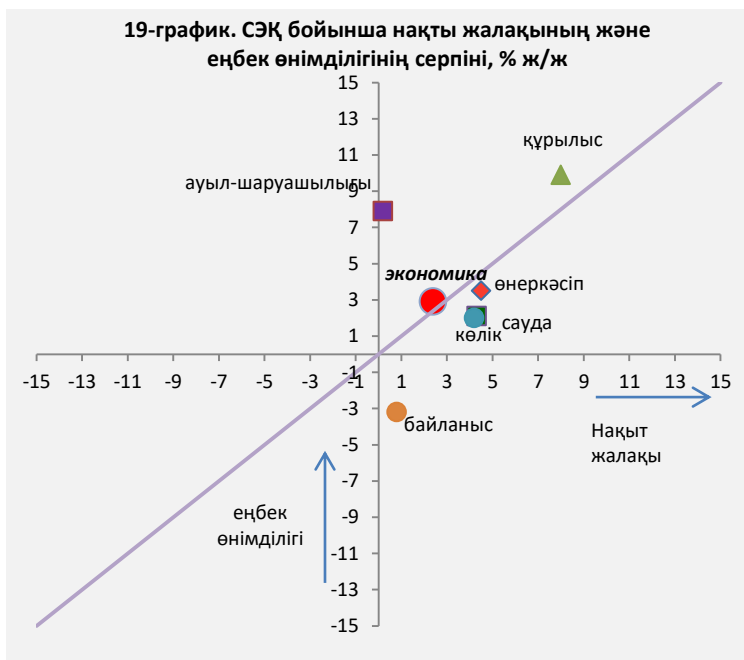
Экономиканың барлық негізгі салаларында нақты жалақының өсімі еңбек өнімділігінің өсу қарқынынан асқанының атап өткен жөн (құрылыс және ауыл шаруашылығынан басқа).

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша